

АГРОСВІТ

№20 жовтень 2024

Науково-практичний журнал

ISSN 2306-6792

9 772306 679204

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Васильєва Наталя Костянтинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Вініченко Ігор Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР: Кучеренко Г. Б.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Андрющенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Безус Роман Миколайович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Василенко Леся Олексіївна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологій захисту навколишнього середовища та охорона праці, Київський національний університет будівництва і архітектури, академік академії будівництва України

Гончаренко Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Грabcук Оксана Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Добровальська Олена Володимирівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кадирус Ірина Григорівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Качула Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Козловський Сергій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Крючко Леся Станіславівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кураташвілі Альфред Анзоревич (Тбілісі, Грузія), доктор економічних, філософських і юридичних наук, професор в галузі суспільних наук, професор Грузинського технічного університету в області Публічного права (Факультет Права і Міжнародних відносин), науковий керівник Інституту Бізнесу і Права факультетів Права і Міжнародних відносин і Бізнестехнологій ІТУ, завідувач Відділом економічної теорії Інституту економіки імені П.Гугушвілі Тбіліського державного університету імені Іване Джавахішвілі

Курбацька Лариса Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Лозинський Дмитро Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка»

Павлова Галина Євгенівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Пантелєєва Наталя Миколаївна, доктор економічних наук, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»

Самойленко Алла Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та туристичного бізнесу, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Сегеда Сергій Андрійович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу та бізнес-аналітики, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Трусова Наталя Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Таврійського державного агротехнологічного університету, Таврійський державний агротехнологічний університет

Федоренко Станіслав Валентинович, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологій захисту навколишнього середовища та охорона праці, Київський національний університет будівництва і архітектури, академік академії будівництва України

Фролова Тетяна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Череп Олександр Григорович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, Запорізький національний університет

Чирва Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шабатура Тетяна Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, Одеський державний аграрний університет

Журнал засновано у січні 2001 року. Виходить 2 рази на місяць.

№ 20 жовтень 2024 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»).

Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019 р.

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23728-13568ПП від 27.12.2018 року
ISSN 2306-6792

Передплатний індекс: 21847

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.nayka.com.ua

www.agrosvit.info

Засновники:
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
ТОВ "ДКС Центр"
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 17.10.24 р.
Підписано до друку 17.10.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 23.2
Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.
Замовлення №1710/1.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»
м. Київ, пров. Куренівський, 17
Тел. (044) 537-14-34

© АгроСвіт, 2024

У НОМЕРІ:

<u>Жук В. М., Бездушна Ю. С., Скуратов О. С.</u> Експорт українського меду: особливості організації та оподаткування	4
<u>Павлова Г. Є., Атамас О. П., Вінніченко Н. Ю.</u> Організація внутрішньогосподарського контролю в умовах воєнного стану	13
<u>Захарчук О. В., Навроцький Я. Ф., Петров В. М., Кравченко М. А., Яренко С. О.</u> Забезпечення аграрного виробництва сільськогосподарською технікою для рослинництва в умовах війни та повоєнного відновлення	18
<u>Сітковська А. О., Полегенька М. А., Нікітіна Я. А.</u> Економічна ефективність діяльності аграрних підприємств	27
<u>Котвицька Н. М., Ткаченко О. В., Кашульський О. М.</u> Інтеграція програмно-цільового підходу антикризового управління підприємством до стратегічного розвитку та фінансової безпеки України	34
<u>Сахно А. А., Тарасюк Т. Т.</u> Оцінка ефективності природоохоронних заходів у контексті вирішення екологічних проблем	40
<u>Качула С. В., Романова К. А.</u> Ефективність фінансової діяльності підприємства в умовах військових конфліктів	52
<u>Приходько І. П., Бобір О. М., Білий С. С.</u> Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: методи дослідження та моделювання	59
<u>Гаврик О. Ю.</u> Організаційні підходи до формування облікового процесу фермерських господарств	66
<u>Бойко А. О.</u> Конкурентоспроможність нішевих культур в агробізнесі в умовах невизначеності	72
<u>Панченко О. Д.</u> Трансформація звітності в умовах сталого розвитку	78
<u>Нетреба І. О.</u> Сутнісна характеристика методів діагностики загрози банкрутства підприємства	87
<u>Коваль А. В., Резніченко Р. В.</u> Формування фінансового результату операційної діяльності аграрного підприємства	93
<u>Підвальна О. Г., Антипенко Я. Д.</u> Сучасні технологічні підходи у сфері управління персоналом	102
<u>Пронько А. М., Просеков А. Д.</u> Дослідження впливу діджиталізації на бізнес-процеси підприємств	109
<u>Пархоменко О. С., Кулешова О. С.</u> Детермінанти експорту зернових культур в Україні: кількісна оцінка впливу ключових факторів	117
<u>Тарасович А. В., Яремova М. І., Буднік О. М., Ратніков М. Ю.</u> Формування маркетингової стратегії антикризового управління підприємством: технології, інструменти, моделі	124
<u>Коваль О. В., Подолянчук О. А.</u> Удосконалення обліку витрат бджільництва через впровадження сучасних технологій	131
<u>Гноєвий В. Г., Арістаров Є. М., Бугайчук Т. В.</u> Дослідження впливу сучасних тенденцій у товарознавстві на формування маркетингових стратегій	139
<u>Кравець О. В.</u> Маркетингове управління конкурентоспроможністю продукції	146
<u>Баруліна І. Ю.</u> Міські агросистеми в Україні: адаптація міжнародних концепцій та розробка національного визначення	156
<u>Сауляк О. С.</u> Особливості зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах військової агресії росії проти України	167
<u>Шульга А. Д., Муха І. О.</u> Особливості контролю нарахування та сплати податків до місцевих громад	174
Нові видання	
<u>Пушак Я. Я.</u> Рецензія на монографію "Цифрова трансформація організаційної культури підприємств" (автори: Ю. С. Ремига, Н. В. Приймак, Н. В. Трушкіна, Н. С. Ринкевич)	181

CONTENTS:

Zhuk V., Bezdushna Y., Skuratov O. EXPORT OF UKRAINIAN HONEY: PECULIARITIES OF ORGANISATION AND TAXATION	4
Pavlova H., Atamas O., Vinichenko N. ORGANIZATION OF DOMESTIC ECONOMIC CONTROL UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE	13
Zakharchuk O., Navrotskyi Y., Petrov V., Kravchenko M., Yarenko S. PROVIDING AGRICULTURAL PRODUCTION WITH AGRICULTURAL MACHINERY FOR CROP PRODUCTION DURING THE WAR AND POST-WAR RECOVERY	18
Sitkovska A., Polehenka M., Nikitina Y. ECONOMIC EFFICIENCY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	27
Kotvytska N., Tkachenko O., Kashulskyi O. INTEGRATION OF THE PROGRAM-TARGETED APPROACH OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE TO THE STRATEGIC DEVELOPMENT AND FINANCIAL SECURITY OF UKRAINE	34
Sakhno A., Tarasyuk T. ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION MEASURES IN THE CONTEXT OF SOLVING ENVIRONMENTAL PROBLEMS	40
Kachula S., Romanova K. THE EFFECTIVENESS OF A COMPANY'S FINANCIAL OPERATIONS IN THE CONTEXT OF MILITARY CONFLICTS	52
Prikhodko I., Bobir O., Belyy S. MANAGEMENT OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE: RESEARCH AND MODELING METHODS	59
Havryk O. ORGANIZATIONAL APPROACHES TO THE FORMATION OF FARMS ACCOUNTING PROCESS	66
Boiko L. COMPETITIVENESS OF NICHE CROPS IN AGRIBUSINESS UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY	72
Panchenko O. TRANSFORMATION OF REPORTING IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	78
Netreba I. ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF THE METHODS OF DIAGNOSING THE THREAT OF BANKRUPTCY OF THE ENTERPRISE	87
Koval L., Reznichenko R. FORMATION OF THE FINANCIAL RESULT OF THE OPERATIONAL ACTIVITY OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISE	93
Pidvalna O., Antypenko Y. THE MODERN TECHNOLOGICAL APPROACHES IN THE FIELD OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT	102
Pronko L., Prosekov A. STUDY OF THE INFLUENCE OF DIGITIZATION ON THE BUSINESS PROCESSES OF ENTERPRISES	109
Parkhomenko O., Kulieshova O. DETERMINANTS OF GRAIN EXPORT IN UKRAINE: QUANTITATIVE ASSESSMENT OF THE IMPACT OF KEY FACTORS	117
Tarasovych L., Yaremova M., Budnik O., Ratnikov M. CREATING A MARKETING STRATEGY FOR THE ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF AN ENTERPRISE: TECHNOLOGY, TOOLS, AND MODELS	124
Koval O., Podolianchuk O. IMPROVING BEEKEEPING COST ACCOUNTING THROUGH THE INTRODUCTION OF MODERN TECHNOLOGIES ...	131
Hnoievyi V., Aristarov Y., Buhaichuk T. RESEARCH OF CURRENT TRENDS IN COMMODITY ON THE FORMATION OF MARKETING STRATEGIES	139
Kravets O. MARKETING MANAGEMENT OF PRODUCT COMPETITIVENESS	146
Barulina I. URBAN AGROSYSTEMS IN UKRAINE: ADAPTATION OF INTERNATIONAL CONCEPTS AND DEVELOPMENT OF A NATIONAL DEFINITION	156
Sauliak O. SPECIAL FEATURES OF AGRICULTURAL TRADE IN THE CONTEXT OF RUSSIA'S MILITARY AGGRESSION AGAINST UKRAINE	167
Shulha L., Mukha I. PECULIARITIES OF CONTROLLING THE CALCULATION AND PAYMENT OF TAXES TO LOCAL COMMUNITIES	174

NEW BOOKS

Pushak Y. REVIEW OF THE BOOK "DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ENTERPRISES' ORGANIZATIONAL CULTURE" (AUTHOR: REMYHA YULIIA, PRYIMAK NATALIIA, TRUSHKINA NATALIIA, RYNKEVYCH NATALIA)	181
---	-----

УДК 338.2:65.011.5

Л. М. Пронько,
к. е. н., доцент, декан факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5633-901X>
А. Д. Просеков,
аспірант, Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8133-3191>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.20.109

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВ

L. Pronko,
PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Faculty of Management and Law,
Vinnitsa National Agrarian University
A. Prosekov,
Postgraduate student, Vinnitsa National Agrarian University

STUDY OF THE INFLUENCE OF DIGITIZATION ON THE BUSINESS PROCESSES OF ENTERPRISES

У статті досліджується вплив діджиталізації на бізнес-процеси підприємств. Розглядаються теоретичні основи поняття діджиталізації та її значення в сучасному підприємницькому середовищі. Автори акцентують увагу на ключових аспектах впровадження цифрових технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, блокчейн та IoT, і їхньому впливі на оптимізацію процесів, підвищення продуктивності та зниження витрат. Особлива увага приділяється викликам, пов'язаним з фінансовими витратами, безпекою даних та адаптацією персоналу.

У статті також аналізуються ключові фактори успіху діджиталізації, включаючи стратегічне планування, інвестиції в інфраструктуру та розвиток цифрових навичок працівників. Перспективи подальших досліджень охоплюють вивчення нових бізнес-моделей, які виникають завдяки цифровим технологіям, та вплив діджиталізації на різні галузі економіки. Стаття є корисною для науковців і практиків, які зацікавлені у впровадженні цифрових рішень на підприємствах.

The article investigates the profound influence of digitalization on business processes in modern enterprises. It delves into the theoretical underpinnings of digitalization and its pivotal role in shaping the contemporary business landscape. The authors underscore the importance of incorporating advanced digital technologies such as artificial intelligence (AI), big data analytics, blockchain, and the Internet of Things (IoT). These technologies significantly contribute to the optimization of business operations, enhancing productivity, streamlining processes, and reducing operational costs while fostering innovation.

Strategic planning is identified as a critical factor in the successful implementation of digital solutions. The authors emphasize that detailed, forward-looking strategies, combined with substantial investments in infrastructure and cutting-edge technologies, form the backbone of effective digital transformation. Equally important is the development of the workforce's digital competencies. Enterprises need to invest in employee training programs to ensure their teams possess the necessary skills to operate within increasingly digital environments. Regular assessments of business processes should also be carried out to adapt to the dynamic nature of technological advancement and emerging market trends.

The article also explores the far-reaching impact of digitalization across different areas of business operations. From enhanced management practices to more efficient production workflows, improved marketing approaches, and refined financial strategies, digitalization offers significant improvements in resource allocation, cost efficiency, and customer relations. Companies that fully embrace these technologies are better positioned to thrive in a highly competitive global marketplace. The creation of a flexible and adaptive organizational culture that encourages innovation, creativity, and the open exchange of ideas is essential for overcoming resistance to change and capitalizing on the opportunities presented by digital transformation.

In conclusion, digitalization is portrayed as a comprehensive, organization-wide transformation process that transcends mere technological upgrades. It revolutionizes business models, enabling enterprises to integrate innovative solutions across all facets of their operations. The article calls for further research into the long-term effects of digitalization, addressing challenges such as data security risks, financial investments, and the need for continuous employee upskilling. Ultimately, this research provides valuable insights for both academic scholars and business practitioners, outlining practical strategies for leveraging digital technologies to enhance business resilience, innovation, and competitiveness in an ever-evolving marketplace.

Ключові слова: діджиталізація, автоматизація, цифрові технології, великі дані, Інтернет речей, штучний інтелект, блокчейн, бізнес-процеси, ефективність, конкурентоспроможність, трансформація бізнесу.

Key words: digitalization, automation, digital technologies, big data, Internet of Things, artificial intelligence, blockchain, business processes, efficiency, competitiveness, business transformation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах цифрової економіки діджиталізація стає ключовим фактором розвитку бізнесу та підвищення його конкурентоспроможності. Незважаючи на значні переваги впровадження цифрових технологій, такі як оптимізація бізнес-процесів, підвищення ефективності та швидкості прийняття рішень, багато підприємств стикаються з низкою викликів. Серед них — високі фінансові витрати, ризики безпеки даних, опір змін з боку персоналу, а також відсутність належної стратегії впровадження. Дослідження впливу діджиталізації на бізнес-процеси є важливим для розуміння того, як підприємства можуть ефективно інтегрувати цифрові рішення для досягнення стратегічних цілей та адаптації до швидких ринкових змін.

АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасних реаліях розвитку цифрових технологій ця тема стала об'єктом професійного, комерційного та бізнес-інтересу підприємств, проте питання ще недостатньо опрацьоване українськими дослідниками. Різні грані застосування діджиталізації в організаціях відображені в наукових працях таких дослідників, як Боннет Д., Гусева О., Легомінова С., Длігач О.А., Савицька О. М., Салабай В. О., Лігоненко Л. О., Фомичев К. Вивченню цифрових інструментів

для маркетингових комунікацій приділили увагу такі науковці, як Дибчук Л.В., Матвіїв М., Окландер М.А., Гриценко С.І. Водночас варто зауважити наявну недостатність розгляду цієї теми в науковій літературі України, що робить необхідними подальші дослідження.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є аналіз впливу діджиталізації на бізнес-процеси підприємств, виявлення ключових факторів, які сприяють успішному впровадженню цифрових технологій, а також оцінка їхнього впливу на ефективність і конкурентоспроможність. У процесі дослідження планується вивчити різні аспекти діджиталізації, зокрема її вплив на управлінські, виробничі та маркетингові процеси, а також визначити основні виклики і ризики, пов'язані з її впровадженням. Окрім цього, дослідження має на меті сформулювати рекомендації для підприємств щодо стратегій діджиталізації та адаптації до умов цифрової економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Діджиталізація — це процес переведення інформації та бізнес-процесів у цифровий формат, що охоплює інтеграцію сучасних технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, Інтернет речей (IoT) та блокчейн. Це не просто автоматизація завдань, а комплексна трансформація бізнес-моделей, що дозволяє під-

приємствам змінювати стратегії, управлінські процеси та взаємодію з клієнтами [1].

У сучасній економіці діджиталізація є критично важливою для виживання бізнесу. Вона підвищує ефективність бізнес-процесів, знижуючи витрати та скорочуючи час виконання завдань. Завдяки автоматизації підприємства можуть зосередитися на стратегічних цілях, адаптуючи свої моделі до змінюваних потреб споживачів.

Крім того, діджиталізація відкриває нові можливості для збору та аналізу даних, що є важливим для прийняття рішень. Використання цифрових каналів покращує взаємодію з клієнтами, підвищуючи їхню лояльність. Однак впровадження нових технологій вимагає фінансових витрат і підготовки персоналу, що може створити ризики, зокрема у сфері безпеки даних. Успішне впровадження діджиталізації забезпечить підприємствам конкурентні переваги в умовах швидко змінюваного ринку [2]. Проте, разом із перевагами, діджиталізація приносить і ряд викликів. Впровадження нових технологій вимагає значних фінансових вкладень, а також підготовки персоналу до нових умов роботи. Серед основних ризиків можна виділити питання безпеки даних та конфіденційності інформації, які стають все більш актуальними в умовах збільшення обсягу інформації, що обробляється підприємствами.

Таким чином, діджиталізація є невід'ємною частиною сучасної економіки, що впливає на всі аспекти діяльності підприємств [2]. Вона не лише підвищує ефективність та продуктивність, але й відкриває нові можливості для інновацій, розвитку бізнесу та покращення взаємодії з клієнтами. Успішне впровадження діджиталізації вимагає комплексного підходу, стратегічного планування та готовності до змін, що, в свою чергу, забезпечить підприємствам конкурентні переваги в умовах швидко змінюваного ринку.

Методи дослідження діджиталізації в бізнес-процесах підприємств можуть бути поділені на кілька основних категорій. По-перше, використовується аналітичний метод, який передбачає збір та аналіз вторинних даних з наукових статей, звітів, статистичних даних і кейс-стаді. Цей метод допомагає виявити основні тренди та патерни впровадження діджиталізації в різних галузях.

По-друге, кількісні методи дослідження, такі як опитування та анкетування, дозволяють отримати інформацію про досвід підприємств у впровадженні цифрових технологій. Зібрані дані обробляються за допомогою статистичних

методів для визначення кореляцій між рівнем діджиталізації та ефективністю бізнес-процесів.

По-третє, якісні методи, зокрема інтерв'ю з експертами, дозволяють глибше зрозуміти специфіку діджиталізації в окремих підприємствах. Поєднання цих методів забезпечує комплексний підхід до дослідження впливу діджиталізації на бізнес-процеси.

Постає питання як з'ясувати ступінь впливу діджиталізації на бізнес-процеси. Аналіз джерел даних є важливою складовою дослідження впливу. Для забезпечення комплексного та об'єктивного аналізу використовуються як первинні, так і вторинні дані. Первинні дані можуть бути отримані через анкетування, інтерв'ю з менеджерами та експертами в галузі діджиталізації, а також через проведення фокус-груп, що дозволяє зібрати якісну інформацію про досвід впровадження цифрових технологій на підприємствах.

Вторинні дані можуть включати статистичні звіти, наукові статті, дослідження ринку, галузеві звіти, а також матеріали з відкритих джерел, таких як аналітичні платформи та бази даних. Важливим етапом є критичний аналіз цих джерел для визначення їхньої актуальності та надійності. Перевага надається рецензованим науковим статтям, дослідженням авторитетних установ і звітам, які містять емпіричні дані про вплив діджиталізації на різні аспекти бізнесу. Це дозволяє створити обґрунтовану базу для подальшого аналізу та формування висновків про зв'язок між діджиталізацією та ефективністю бізнес-процесів.

Ще однією складовою оцінки впливу діджиталізації на бізнес-процеси підприємства є вибірка та критерії оцінки результатів, які є критично важливими для точності та надійності дослідження. Для збору первинних даних формуються репрезентативні вибірки підприємств, які використовують або планують впроваджувати цифрові технології. Вибірка повинна включати підприємства різних розмірів, галузей та географічних регіонів, щоб отримати більш об'єктивні результати. При відборі учасників враховуються критерії, такі як ступінь діджиталізації, досвід впровадження технологій, а також рівень доступності даних.

Критерії оцінки результатів можуть включати аналіз ефективності бізнес-процесів до і після впровадження діджиталізації, рівень задоволеності клієнтів, зростання прибутковості та продуктивності, а також інші ключові показники ефективності (КРІ). Важливо також враховувати ризики, пов'язані з безпекою даних та

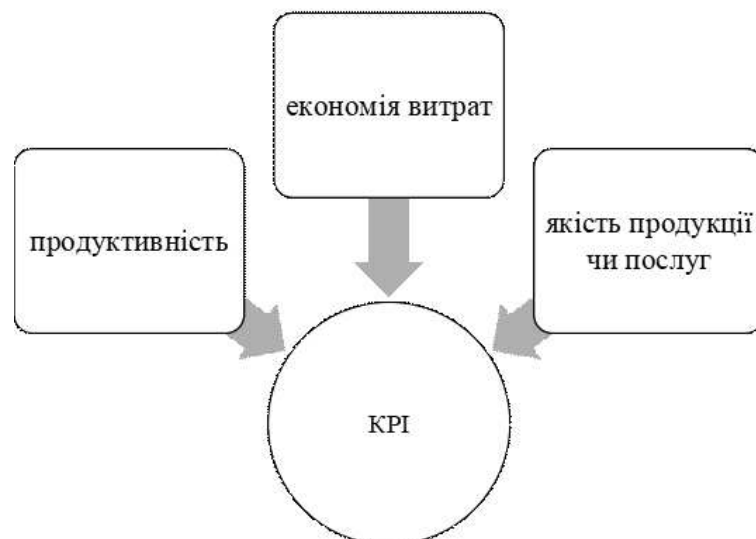

Рис. 1. Складові KPI

адаптацією персоналу до нових технологій. Всі результати аналізуються в контексті визначених цілей дослідження, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо впливу діджиталізації на бізнес-процеси підприємств.

Оцінка поточних бізнес-процесів є ключовим етапом перед впровадженням цифрових технологій на підприємствах. Цей процес передбачає детальне вивчення існуючих робочих процесів, виявлення їхніх сильних та слабких сторін, а також визначення можливостей для оптимізації. Першим кроком є картографування бізнес-процесів, що дозволяє візуалізувати етапи виконання завдань, ролі учасників і взаємозв'язки між різними функціями.

Після картографування здійснюється аналіз ефективності кожного процесу за кількома критеріями: час виконання завдань, витрати ресурсів, рівень задоволеності клієнтів та якість продукції чи послуг. Наприклад, якщо обробка замовлень займає значний час і потребує багато ручної праці, це може вказувати на необхідність впровадження автоматизованих систем для скорочення часу та підвищення точності виконання.

Крім того, важливо оцінити інформаційні потоки в організації. Збір та обробка даних можуть бути ускладнені через розрізненість систем або використання застарілих технологій, що також впливає на швидкість прийняття рішень. Оцінка поточних бізнес-процесів також включає аналіз ризиків, які можуть виникнути в результаті недостатньої діджиталізації, таких як втрата даних, помилки у виконанні завдань або низька реакція на зміни ринку.

У результаті такої оцінки підприємство отримує комплексне розуміння своїх слабких місць і можливостей для вдосконалення, що є важливою основою для планування впровадження цифрових технологій. Ця інформація дозволяє визначити пріоритетні напрямки для діджиталізації, що сприятиме підвищенню ефективності бізнес-процесів та конкурентоспроможності підприємства в цілому.

Діджиталізація суттєво трансформує різні сфери діяльності підприємств, впливаючи на управління, виробництво, маркетинг та фінанси. У сфері управління впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати процеси прийняття рішень через використання аналітики даних і систем управління [3]. Завдяки цифровим платформам, керівники отримують доступ до реальної інформації в режимі реального часу, що сприяє швидшому реагуванню на зміни в бізнес-середовищі. Системи управління проектами, такі як Asana або Trello, дозволяють командам більш ефективно співпрацювати та відстежувати прогрес, знижуючи витрати часу та покращуючи продуктивність.

До прикладу у виробництві діджиталізація забезпечує впровадження інтелектуальних виробничих систем, які використовують Інтернет речей (IoT) для моніторингу та управління виробничими процесами. Це дозволяє зменшити витрати на матеріали, покращити якість продукції та знизити час простоїв. Наприклад, за допомогою сенсорів можна здійснювати моніторинг стану обладнання, що дозволяє виявляти несправності на ранніх стадіях та запобігати аваріям.

А от у сфері маркетингу діджиталізація відкриває нові можливості для взаємодії з клієнта-

ми через цифрові канали. Використання соціальних мереж, онлайн-реклами та аналітики поведінки споживачів дозволяє підприємствам точно сегментувати аудиторію та створювати персоналізовані пропозиції. Інструменти автоматизації маркетингу, такі як HubSpot або Mailchimp, допомагають оптимізувати комунікації з клієнтами, підвищуючи їхню залученість та лояльність.

У фінансах діджиталізація також суттєво змінює підходи до управління фінансовими ресурсами. Використання фінансових технологій (FinTech) дозволяє автоматизувати обробку платежів, управління рахунками та бухгалтерський облік, що значно знижує ризики помилок та підвищує прозорість фінансових процесів. Системи електронного бухгалтерського обліку забезпечують зручний доступ до фінансових даних, що допомагає виявляти тенденції та робити прогнози.

Таким чином, діджиталізація не тільки оптимізує існуючі бізнес-процеси, але й створює нові можливості для розвитку підприємств у конкурентному середовищі [5]. Впровадження цифрових технологій є необхідним кроком для забезпечення стійкості та адаптивності бізнесу в умовах швидких змін ринку.

Хочемо також звернути вашу увагу, що вивчення ключових показників ефективності (КПІ) є важливим аспектом оцінки впливу діджиталізації на бізнес-процеси підприємств. КПІ служать орієнтирами для вимірювання успішності та продуктивності підприємства в різних сферах діяльності. Як видно на Рис. 1 основними показниками є продуктивність, економія витрат та якість, які дозволяють підприємствам оцінити результати впровадження цифрових технологій.

Продуктивність є одним із найважливіших КПІ, що відображає здатність підприємства генерувати продукцію або послуги в порівнянні з витраченими ресурсами. Діджиталізація, зокрема автоматизація процесів, сприяє підвищенню продуктивності, оскільки технології дозволяють скоротити час виконання завдань і зменшити навантаження на працівників. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління виробництвом може призвести до значного зростання виробничих обсягів при тих же ресурсах, що підвищує загальну ефективність підприємства.

Економія витрат є ще одним критично важливим показником, який дозволяє оцінити, наскільки діджиталізація допомагає знижувати витрати підприємства. Завдяки цифровим технологіям, підприємства можуть оптимізувати

свої бізнес-процеси, зменшуючи операційні витрати. Наприклад, використання електронних систем управління запасами дозволяє зменшити витрати на зберігання та управління товарними запасами, що безпосередньо впливає на прибутковість компанії.

Якість продукції чи послуг показує, наскільки задовольняють потреби клієнтів результати діяльності підприємства. Діджиталізація забезпечує можливість впровадження нових технологій контролю якості, які дозволяють виявляти дефекти на ранніх етапах виробництва. Використання аналітики даних також дозволяє підприємствам збирати зворотний зв'язок від клієнтів, що допомагає покращувати продукти та послуги відповідно до їхніх очікувань [4].

Таким чином, вивчення КПІ, таких як продуктивність, економія витрат і якість, є важливим елементом аналізу впливу діджиталізації на бізнес-процеси. Ці показники допомагають підприємствам зрозуміти, як впровадження цифрових технологій впливає на їхню ефективність та конкурентоспроможність на ринку. В результаті, систематичний моніторинг КПІ дозволяє компаніям своєчасно виявляти проблеми, коригувати стратегії та приймати обґрунтовані рішення для подальшого розвитку.

Впровадження діджиталізації в бізнес-процеси підприємств супроводжується не лише перевагами, але й численними викликами та ризиками, які можуть негативно вплинути на загальний результат трансформації [6]. Серед них виділяються фінансові витрати на впровадження нових технологій, ризики безпеки та конфіденційності даних, проблеми підготовки та адаптації персоналу, а також опір змін і організаційна культура.

Фінансові витрати на впровадження нових технологій є одним з найзначніших викликів, з якими стикаються підприємства. Інвестиції в діджиталізацію часто потребують значних капіталовкладень, включаючи витрати на придбання нових технологій, обладнання, програмного забезпечення та їх інтеграцію в існуючі системи. Крім того, підприємства повинні враховувати витрати на обслуговування та оновлення технологій, що може стати фінансовим тягарем, особливо для малих і середніх компаній. Тому важливо ретельно планувати бюджет та оцінювати повернення інвестицій (ROI) для уникнення фінансових ризиків.

Ризики безпеки та конфіденційності даних є серйозною проблемою, яка супроводжує діджиталізацію. З переходом до цифрових платформ зростає ризик кібератак, які можуть

Таблиця 1. Ключові фактори успішного впровадження діджиталізації

Ключові фактори	Опис
Стратегічне планування та адаптація бізнес-процесів	Стратегічне планування є основою для успішного впровадження діджиталізації. Потрібно створити чіткий план, що визначає цілі, результати і ресурси. Він має враховувати специфіку галузі та унікальні особливості підприємства. Адаптація бізнес-процесів повинна включати інтеграцію нових технологій у повсякденну діяльність і регулярний аналіз для відповідності новим викликам.
Інвестиції в інфраструктуру та технології	Інвестування в хмарні рішення, системи управління даними, аналітичні платформи та IoT підвищує ефективність бізнесу. Нові інфраструктурні інвестиції дозволяють модернізувати виробничі процеси та знижувати витрати. Важливо інтегрувати нові технології з існуючими системами для досягнення синергії і максимізації вигод від діджиталізації.
Розвиток цифрових навичок персоналу	Для успішної діджиталізації працівники повинні володіти відповідними навичками. Необхідно створити програми навчання, що включають семінари, онлайн-курси та практичні тренінги. Це підвищить кваліфікацію та впевненість працівників у використанні нових технологій. Залучення працівників до процесу змін створює відчуття причетності та сприяє їхній готовності адаптуватися.
Створення гнучкої та адаптивної організаційної культури	Важливо створити середовище, де зміни сприймаються позитивно, а працівники почуваються цінними учасниками процесу трансформації. Гнучка культура стимулює інновації та креативність. Керівництво повинно підтримувати відкриту комунікацію та ініціативи співробітників, що створить атмосферу довіри та співпраці, забезпечуючи успішну реалізацію діджиталізації та здатність організації швидко реагувати на ринкові зміни.

Джерело: систематизовано автором на основі джерл [3, 4].

привести до втрати важливої інформації, фінансових втрат або навіть знищення репутації компанії. Захист персональних даних клієнтів також стає критично важливим у світлі посилення вимог до конфіденційності. Підприємства повинні вживати заходів для забезпечення безпеки даних, таких як впровадження систем шифрування, багатофакторної аутентифікації та регулярного моніторингу безпеки [8].

Проблеми підготовки та адаптації персоналу часто виникають під час впровадження нових технологій. Багато працівників можуть відчувати невпевненість щодо своїх навичок у роботі з новими цифровими інструментами, що може призвести до зниження продуктивності. Підприємства повинні інвестувати в навчання та розвиток персоналу, щоб забезпечити їх підготовленість до змін. Програми підвищення кваліфікації можуть включати тренінги, семінари та стажування, що допоможуть працівникам освоїти нові технології та адаптуватися до змін у бізнес-процесах.

Опір змін та організаційна культура можуть стати ще однією перешкодою на шляху до діджиталізації. Працівники можуть бути неготові до змін у звичних робочих процесах, що може призвести до опору нововведенням. Важ-

ливо створити культуру відкритості та готовності до змін, заохочуючи працівників до активного залучення в процес трансформації. Комунікація на всіх рівнях організації також є ключовим фактором успіху: керівництво повинно чітко донести до співробітників переваги діджиталізації та їх роль у новій стратегії.

Отже, успішне впровадження діджиталізації вимагає ретельного планування, врахування фінансових ризиків, забезпечення безпеки даних, підготовки персоналу та створення позитивної організаційної культури, що сприяє змінам. Лише подолавши ці виклики, підприємства зможуть реалізувати повний потенціал діджиталізації та отримати конкурентні переваги на ринку. Тому необхідно врахувати всі ключові фактори які сприятимуть успішні діджиталізації підприємства. Ми систематизували їх в (Табл. 1).

Як ми бачимо з таблиці, діджиталізація потребує постійного контролю з боку керівництва і значних фінансових вкладень.

Існують значні перспективи розвитку діджиталізації у підприємницькому середовищі. Можливі напрями майбутньої трансформації бізнес-процесів під впливом діджиталізації включають оптимізацію виробничих ланцюгів, автоматизацію управлінських функцій і

підвищення рівня персоналізації сервісів. Завдяки впровадженню нових технологій, таких як штучний інтелект, великі дані та Інтернет речей, підприємства можуть здійснювати детальний аналіз даних і прогнозувати потреби споживачів. Це дозволяє створювати більш ефективні бізнес-процеси, знижувати витрати та підвищувати продуктивність [5]. Наприклад, за допомогою аналізу даних компанії можуть виявляти нові ринки або оптимізувати виробництво, адаптуючи продукцію під потреби споживачів. Трансформація бізнес-процесів також відкриває нові можливості для інтеграції з постачальниками і клієнтами, що сприяє розвитку більш гнучких і швидко адаптивних організацій.

Нові бізнес-моделі та підходи, що з'являються завдяки цифровим технологіям, кардинально змінюють традиційні підходи до ведення бізнесу. Наприклад, моделі на основі підписки, які дозволяють споживачам отримувати послуги за місячну плату, набирають популярності у різних галузях — від програмного забезпечення до споживчих товарів. Також з'являються платформи, що об'єднують постачальників і споживачів у єдину екосистему, що забезпечує швидкий доступ до продуктів і послуг. Завдяки діджиталізації підприємства мають можливість швидше реагувати на зміни в ринковому середовищі, що дозволяє їм зберігати конкурентоспроможність. Водночас розширюється простір для інновацій, оскільки нові технології створюють можливості для розробки унікальних продуктів і послуг, які задовольняють специфічні потреби споживачів.

Глобальні тренди цифрової трансформації у світі свідчать про те, що діджиталізація стає важливою складовою стратегії розвитку компаній. Одним з ключових трендів є впровадження штучного інтелекту для автоматизації бізнес-процесів і прийняття рішень на основі аналітики. Іншим важливим аспектом є використання блокчейн-технологій, які забезпечують прозорість і безпеку транзакцій. Також спостерігається зростання значення сталого розвитку та екологічної відповідальності, де компанії впроваджують цифрові рішення для зменшення впливу на навколишнє середовище [8]. Окрім того, глобалізація і зростання конкурентного тиску змушують підприємства адаптувати свої стратегії до нових умов, що з'являються завдяки діджиталізації. У результаті, підприємства, які успішно реалізують ці тренди, отримують конкурентні переваги на світовому ринку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

По результатах нашого дослідження ми підтвердили, що діджиталізація є ключовим чинником розвитку сучасних підприємств. Вона сприяє не лише оптимізації окремих процесів, а й стимулює глибоку трансформацію бізнес-моделей, що дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними та ефективними в умовах стрімких технологічних змін. Важливими елементами успішного впровадження діджиталізації є стратегічне планування, інвестиції в інфраструктуру, розвиток цифрових навичок персоналу та створення гнучкої організаційної культури, здатної адаптуватися до нових викликів.

Нами було встановлено, що підприємства, які активно інвестують у цифрові рішення, здатні підвищити продуктивність, знизити витрати, покращити управління ресурсами та зміцнити зв'язки з клієнтами. Успіх діджиталізації значною мірою залежить від комплексного підходу, який поєднує технологічні інновації з управлінськими змінами.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у вивченні більш глибокого впливу діджиталізації на конкретні галузі економіки та бізнес-сфери. Необхідно зосередитися на дослідженні нових цифрових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, хмарні обчислення, і на їхньому довгостроковому впливі на підприємства різного масштабу. Особливо актуальними є дослідження ефективних стратегій подолання викликів, пов'язаних з безпекою, конфіденційністю даних та адаптацією персоналу до нових цифрових умов.

Література:

1. Длігач А. О. Цифрова трансформація як ліфт у майбутнє. URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/uaarticles/cyfrova-transformaciya-yak-lift-u-majbutnye> (дата звернення: 08.10.2024).
2. Матвіїв М. Формування цифрового маркетингу підприємств. Збірник наукових праць. Ефективність державного управління. 2014. Вип. 41. С. 252—261.
3. Савицька О. М., Салабай В. О. Діджиталізація управління бізнесом підприємства в контексті розвитку Індустрії 4.0 в Україні. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. I Міжнародної наук.-практ. конф., 23 квіт. 2020 р. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во "Політехніка", 2020. С. 62—63. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/issue/viewIssue/%D0%91%D0%86%D0%9C/6416> (дата звернення: 08.10.2024).

4. Лігоненко Л. О., Хріпко А. В., Доманський А. О. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2018. № 22. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2018-22-4555> (дата звернення: 08.10.2024).

5. Фіщук В. В. Діджиталізація — це лише початок. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok> (дата звернення: 08.10.2024).

6. Гусева О. Ю., Легомінова С. В. Діджиталізація — як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1. С. 33—39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есmebi_2018_1_7 (дата звернення: 08.10.2024).

7. Фомичев К. Go digital or die: Діджиталізація бізнесу, як неминучість. URL: http://www.nand.ru/professionalinformation/and_library/20565 (дата звернення: 08.10.2024).

8. Kemp S. DIGITAL 2020: Global Digital Overview. 2020. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digitaloverview> (дата звернення: 20.09.2024).

References:

1. Dligach, A. O. (2024), "Digital transformation as a lift to the future", available at: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/uaarticles/cyfrova-transformaciya-yak-lift-u-majbutnye> (Accessed 20.09.2024).

2. Matviiv, M. (2014), "Formation of digital marketing of enterprises", Collection of scientific works. Efficiency of public administration, vol. 41, pp. 252—261.

3. Savytska, O. M. and Salabai, V. O. (2020), "Digitalization of business management in the context of Industry 4.0 development in Ukraine", Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: zb. tez dop. I Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. [Business, innovations, management: problems and prospects: collection of abstracts of the 1st International scientific-practical conference], KPI named after Igor Sikorsky, Publishing house "Polytechnic", Kyiv, Ukraine, April 23, pp. 62—63, available at: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/issue/viewIssue/%D0%91%D0%86%D0%9C/6416> (Accessed 20.09.2024).

4. Lihonenko, L. O. Khripko, A. V., and Domanskyi A. O. (2018), "The essence and mechanism of forming the digitalization strategy in business organizations", International scientific journal "Internauka", vol. 22. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2018-22-4555>.

5. Fishchuk, V. V. (2024), "Digitalization is just the beginning", available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok> (Accessed 20.09.2024).

6. Guseva, O. Yu. and Legominova, S. V. (2018), "Digitalization as a tool for improving business processes and their optimization", Economy. Management. Business, vol. 1, pp. 33—39, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есmebi_2018_1_7 (Accessed 20.09.2024).

7. Fomichev, K. (2024), "Go digital or die: Digitalization of business as an inevitability", available at: http://www.nand.ru/professionalinformation/and_library/20565 (Accessed 20.09.2024).

8. Kemp, S. (2020), "DIGITAL 2020: Global Digital Overview", available at: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digitaloverview> (Accessed 20.09.2024).

Стаття надійшла до редакції 08.10.2024 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292